

บทคัดย่อ

การวิจัยตามรอยไถ่ : การศึกษาเรื่องข้าว เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็ก และ เยาวชน บ้านกุคจอก ตำบลน้ำคำใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เด็กและเยาวชนบ้านกุคจอก โดยการนำแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน มาเป็นแบบในการดำเนินการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย เด็กและเยาวชนบ้านกุคจอก จำนวน 80 คน และกลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ครู พระ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ผลการวิจัย พบว่า สถานการณ์คุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนบ้านกุคจอก ประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก คือ 1) ไม่ช่วยงานพ่อแม่ และหลงลืมวิถีชาวนา 2) ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่เห็นคุณค่าของเงิน 3) ไม่มีจิตสำนึกสาธารณะ และสร้างความเดือดร้อนให้ชุมชน และ 4) เด็กตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร องค์ความรู้เรื่องข้าว ประกอบด้วย คุณค่าของข้าว, คุณค่าของการทำนา, และกระบวนการทำนา พิธีกรรมและความเชื่อ กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ในการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ประกอบด้วย การแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนบ้านกุคจอกอย่างมีส่วนร่วม, การจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านกุคจอก, และการวางแผนและปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็กและเยาวชน ซึ่งการปฏิบัติงานสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนบ้านกุคจอก ภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ได้นำมาสู่การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนบ้านกุคจอกใน 4 ประเด็นหลักข้างต้น คือ 1) เด็กและเยาวชนเข้าใจวิถีชาวนา เข้าใจการทำนา ช่วยเหลือพ่อแม่ 2) การเห็นคุณค่าของเงิน ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย 3) การมีจิตสำนึกสาธารณะ ช่วยเหลือชุมชน ร่วมกิจกรรมบุญประเพณีของชุมชน ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับชุมชน และ 4) การไม่มีเด็กตั้งท้องก่อนวัยอันควร หรือ “เด็กหญิงแม่” เพิ่มอีก

งานวิจัยนี้ถือเป็นแบบอย่างในการนำองค์ความรู้ท้องถิ่น คือองค์ความรู้เรื่องข้าว มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนในพื้นที่อื่นๆต่อไป